

Konsekvensutredning, HAV 2024-004802

1 Redogörelse för problemet, konsekvenser och alternativ

1.1 Beskrivning av problemet och vilken förändring som eftersträvas

Harkskärsfjärdens naturreservat bildades 2023 i syfte att skydda och bevara ett i stora delar oexploaterat och ostört skärgårdsområde, särskilt med avseende på marina värden, naturlig fiskrekrytering och anslutande våtmarker.

Eftersom fiske i skyddade områden i första hand bör regleras med stöd av fiskelagen, och inte av reservatsbestämmelser¹, har Länsstyrelsen i Gävleborg skickat en begäran med förslag om fiskereglering till Havs- och vattenmyndigheten. Syftet med framställan är att kunna nå bevarandemålen i Harkskärsfjärdens naturreservat. Länsstyrelsen har framfört att det huvudsakliga syftet med fiskeregleringen är att skydda lekande gädda, abborre och sik samt att generera större populationer med fler stora och gamla individer. Därutöver ska regleringen även bidra till att det blir mer fisk utanför det reglerade området, bevara friska kärlväxt- och kransalgångar med stor utbredning och gynna de utpekade naturvärdena i Harkskärsfjärdens naturreservatet.

I enlighet med Länsstyrelsen i Gävleborgs förslag föreslår Havs- och vattenmyndigheten därför att det i två områden inom Harkskärsfjärdens naturreservat införs ett totalt fiskeförbud under tiden den 1 mars till den 10 juni och att det under resterande del av året endast ska vara tillåtet att fiska med handredskap, dvs. fiske med mängdfångande redskap ska inte vara tillåtet. Områdena är Valviken samt den inre zonen innanför Gubbuddarna-Alderharen och Alderharen-St Olofsten.

1.2 Beskrivning av vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas

Länsstyrelsen i Gävleborg, som är ansvarig för reservatsområdet, anser att det finns en stor risk för att bevarandemålen för området inte uppnås om de föreslagna ändringarna inte införs.

Nätverket av marina skyddade områden är ett viktigt verktyg för att skydda och bevara havsmiljön. Genom att införa ändamålsenliga bevarandeåtgärder i dessa områden förbättras förutsättningarna för de arter och naturtyper som området avser att skydda och det i sin tur bidrar

¹ Se Havs- och vattenmyndighetens om vägledning om reglering av fiske i marina skyddade områden (HaV:s rapport 2013:13): <https://www.havochvatten.se/download/18.203ea9d8149410b71c263e0e/1708685370234/rapport-hav-2013-13-vagledning-reglering-fiske-skyddade-omraden.pdf>

till att förbättra såväl funktionaliteten och effektiviteten i förvaltningen av nätverket av marina skyddade områden.

1.3 Beskrivning av de olika alternativ om finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa

Av länsstyrelsens underlag framgår att länsstyrelsen inledningsvis föreslog ett fiskeförbud mot mängdfångade redskap under hela året i hela naturreservatet och ett totalt fiskeförbud den 1 april till den 15 juni i den inre grundare delen av naturreservatet.

Efter ett första samråd med yrkesfisket och övriga intressenter reviderades förslaget till att två områden skulle omfattas av totalt fiskeförbud mellan den 15 oktober till den 10 juni. Områdena var desamma som nu föreslås: Valviken samt den inre zonen innanför Gubbuddarna-Alderharen och Alderharen-St Olofsten.

1.4 Beskrivning av det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl

Efter ytterligare informationsmöte, där inkomna synpunkter beaktats, har länsstyrelsen bedömt att ett förbud mot mängdfångande redskap hela året och ett totalt fiskeförbud mellan den 1 mars till den 10 juni i de två föreslagna områdena kommer att tillgodose de naturvärden som fiskeregleringen avser att skydda.

Det ursprungliga förslaget med förbud mot mängdfångande redskap i hela naturreservatet skulle troligtvis ha inneburit stora konsekvenser för yrkesfisket och husbehovsfisket. Länsstyrelsen har därför tagit hänsyn till detta i sitt slutliga förslag. De har även tagit hänsyn till de boende i Utnora, samt med beaktande av barnperspektivet, valt att i nuläget inte lägga någon fiskereglering i den inre delen av Utnoraviken som ligger utanför naturreservatet.

Havs- och vattenmyndigheten har inte funnit anledning att göra en annan bedömning än länsstyrelsen.

2 Förslagets relation till EU-rätten

2.1 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges EU-medlemskap.

EU:s gemensamma fiskeripolitik omfattar åtgärder för bevarande och förvaltning av levande marina akvatiska resurser, dvs. de akvatiska resurserna i haven. Det finns dock inte några bevarandeåtgärder på EU-nivå som motsvarar de föreslagna åtgärderna, utan förslaget innebär en komplettering av EU:s regelverk i syfte att förbättra bevarandestatusen i de aktuella vattnen, vilket överensstämmer med de mål och principer för den gemensamma fiskeripolitiken som anges i artiklarna 2 och 3 i (EU) nr 1380/2013.

3 Rättsliga grunder

3.1 Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Föreslagna beslut grundar sig på HaV:s bemyndiganden i 2 kap. 7 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen samt artiklarna 11.1 och 20 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december om den gemensamma fiskeripolitiken.

Artikel 11.1 ger en medlemsstat befogenhet att anta bevarandeåtgärder i områden som inte berör andra medlemsstaters fiskefartyg och som är nödvändiga för att kunna efterleva skyldigheter som bl.a. följer av art- och habitatdirektivet. Förutsättningen är att dess åtgärder är förenliga med de mål som fastställs i artikel 2 i förordningen.

Enligt artikel 20 får en medlemsstat vidta icke-diskriminerande åtgärder för bevarande och förvaltning av fiskbestånd och för att bibehålla eller förbättra bevarandestatusen för de marina ekosystemen inom en gräns på tolv nautiska mil från dess baslinjer, förutsatt att unionen inte har antagit åtgärder för bevarande och förvaltning särskilt för detta område eller åtgärder som specifikt avser det problem som identifierats av den berörda medlemsstaten.

För båda artiklarna gäller att åtgärderna är minst lika strikta som åtgärderna enligt unionsrätten.

4 Analys av förslagets konsekvenser

4.1 Beskrivning av de övergripande konsekvenserna

Harkskärsfjärden är ett viktigt lek- och uppväxtområde för abborre, gädda, mört, karpfiskar och sik. För att uppnå det ursprungliga syftet med naturreservatet anser länsstyrelsen, som förvaltande myndighet, att fisket bör regleras för att speciellt ge abborre och gädda en chans att leka och tillväxa.

Genom den föreslagna regleringen tryggas förutsättningarna för att bevarandemålen för naturreservatet kan uppnås och att skyddade arter ska kunna fortleva långsiktigt.

4.2 Beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för

4.2.1 Staten

Den föreslagna ändringen bedöms inte medföra några kostnader eller intäkter för staten.

4.2.2 Kommuner och regioner

Den föreslagna ändringen bedöms inte medföra några kostnader eller intäkter för kommuner eller regioner.

4.2.3 Företag

I området bedrivs visst småskaligt fiske, men på grund av upplösningen på rapporteringskraven går det inte att ta fram uppgifter hur många som fiskar just i dessa mindre områden.

För det yrkesfiske som bedrivs i området kommer dock regleringen om förbud mot mängdfångande redskap året om att få konsekvenser då Harkskärsfjärden är ett viktigt område för dem vid fångst av abborre. Regleringen sker emellertid inom ett begränsat område inom reservatet och fiske är fortfarande möjligt i Harkskärsfjärdens yttre delar. Det är dock oklart i vilken mån denna fångst kan kompenseras genom fiske utanför områdena. Länsstyrelsen har justerat sitt första förslag efter samråd med yrkesfisket varför kostnaderna ändå bedöms vara små.

Det totala fiskeförbudet den 1 mars – 10 juni väntas inte ha någon större påverkan på yrkesfisket eftersom de inte fiskar då fisken leker, vilket innefattar perioden för begränsning.

4.2.4 *Andra enskilda*

Förslaget kan medföra att de fritidsfiskare som vill fiska under den tid fisket är förbjudet kan behöva åka lite längre för att kunna bedriva fiske. Områdena är dock små så denna kostnad bedöms vara liten.

Vad gäller förbudet mot mängdfångande redskap så kommer förslaget innebära en större påverkan för husbehovsfiskarna jämfört med sportfiskarna. Detta eftersom husbehovsfiskarna i större utsträckning använder nät jämfört med handredskap, medan sportfiskarna till större del begränsas i sitt utövande vid förbud mot handredskapsfiske.

4.3 Beskrivning och, om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser än sådana som anges i punkten 1

Ett totalt fiskeförbud kan både gynna och missgynna friluftslivet beroende på typ av friluftsliv. Rekreation genom fiske i området missgynnas då det inte längre är tillåtet att fiska. Däremot kan rekreativvärde i form av naturupplevelse öka om områdets hotade arter, naturtyper och habitat bevaras, och om det finns starka bestånd av fisk.

Ett totalt fiskeförbud gynnar det allmänna intresset genom att det bidrar till att hotade naturtyper bevaras, att utbredningen av nuvarande växtlighet bibehålls, att det fortsatt finns livskraftiga populationer av rovfisk, samt genom att det ger motståndskraft mot övergödning.

Länsstyrelsens bedömning är att en begränsning på lång sikt kommer gynna både husbehovsfiskarna och yrkesfiskarna då förhoppningen är att regleringen kommer ge så kallade spill-over-effekter. Detta innebär att det kommer ge ökad mängd fisk utanför det reglerade området.

Dessutom gör länsstyrelsen bedömningen att fiskeregleringen kommer att bibehålla naturvärdena i området och påverka allmänintresset positivt.

4.4 Redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte

Länsstyrelsen har haft samrådsmöten med såväl fritids- som yrkesfiskare i området. Efter dessa samråd har det ursprungliga förslaget justerats i så stor utsträckning som länsstyrelsen funnit möjligt.

4.5 Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Föreskrifterna behöver träda i kraft senast den 1 mars 2025 för att kunna skydda den vårlekande fisken.

Havs- och vattenmyndigheten kommer att kungöra föreskrifterna i sedvanlig ordning samt skicka ut ett pressmedelande när beslutet har fattats. Länsstyrelsen kommer att sprida information lokalt.

4.6 Beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

Länsstyrelsen är ansvarig för områdets skötsel och utvärdering kommer att ske löpande.

5 Kommuner och regioner

Förslaget bedöms inte inskränka den kommunala självstyrelsen.

6 Kontaktperson

För eventuella frågor kontakta:

Martin Rydgren tfn. 010-698 62 50.